

Załącznik Nr 1
do Zarządzenia Nr 0050.21.2021
Wójta Gminy Kielczygłów
z dnia 28 maja 2021r.

RAPORT O STANIE GMINY KIEŁCZYGŁÓW

GMINA KIEŁCZYGŁÓW
UL. TYSIĄCLECIA 25
98-358 KIEŁCZYGŁÓW
e-mail: kielczyglow.gm@hot.pl

MAJ 2021

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	4
1.1. Historia Gminy	4
1.2. Władze lokalne	4
2. ŚRODOWISKO NATURALNE	6
2.1. Położenie i ukształtowanie powierzchni	6
2.2. Warunki glebowe i uprawy zbożowe	8
2.3. Klimat	10
3. DEMOGRAFIA, BEZROBOCIE.....	11
3.1. Liczba i struktura ludności	11
3.2. Bezrobocie	12
4. BUDŻET GMINY.....	13
4.1. Dochody i przychody	13
4.2. Wydatki i rozchody	14
4.3. Wydatki inwestycyjne	15
4.4. Zadłużenie Gminy Kielczygłów	17
5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA.....	18
5.1. Podmioty gospodarcze	18
6. MIENIE KOMUNALNE.....	18
6.1. Informacja o stanie mienia Gminy Kielczygłów	18
7. WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.....	20
7.1. Wodociągi	20
7.2. Kanalizacja	20
7.3. Gospodarka odpadami stałymi	20
7.4. Drogownictwo i komunikacja	21
7.5. Usługi dla ludności	22
8. POMOC SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW GMINY.....	22
8.1. Pomoc społeczna	22
8.2. Ochotnicza Straż Pożarna na terenie Gminy Kielczygłów	24
9. SŁUŻBA ZDROWIA.....	24
10. OŚWIATA, KULTURA I SPORT.....	25
10.1. Baza oświatowa	25
10.2. Biblioteki	26
10.3. Pozostała działalność kulturalna	27
10.4. Sport	27
11. TURYSTYKA I ZABYTKI.....	28

WSTĘP

Celem przygotowania Raportu o Stanie Gminy było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną gminy Kielczygłów. W tym celu zostały zgromadzone szczegółowe dane o wszystkich aspektach funkcjonowania Gminy według danych dostępnych na dzień opracowania Raportu, jak również za kilka lat wstecz. Dzięki temu istnieje możliwość dokonania analizy historycznej, czyli wszechstronnego porównania poziomu rozwoju Gminy na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Raport pokazuje także pewne trendy rozwojowe i jest podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy. Jest on opisem stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji strategii, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych działań.

Raport zawiera analizę następujących obszarów tematycznych Gminy:

- środowisko naturalne
- demografia i rynek pracy
- budżet Gminy
- działalność gospodarcza
- warunki życia mieszkańców (w tym sytuacja wodociągów i kanalizacji, dróg oraz gospodarki odpadami)
- pomoc społeczna
- bezpieczeństwo publiczne
- ochrona zdrowia
- oświata
- kultura i sport
- turystyka i zabytki.

Analiza zgromadzonych danych pozwoliła na zidentyfikowanie zarówno atutów Gminy, jak i pewnych braków i problemów. Stały się one podstawą procesu planistycznego, bowiem atuty są tymi elementami, na których należy bazować planując dalszy rozwój Gminy. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców i przyjezdnych, a więc zwiększenia atrakcyjności Gminy.

Informacje zebrane i przeanalizowane w niniejszym dokumencie pochodzą z wielu źródeł i są wynikiem prac szerokiego grona osób, reprezentujących m.in.:

- Urząd Gminy w Kielczygłowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminny Ośrodek Kultury
- Instytucje oświatowe z terenu Gminy
- Powiatowy Urząd Pracy w Pajęcznie
- Ochotniczą Straż Pożarną.

Dla opracowania Raportu szczególnie cenne okazały się rozmowy przeprowadzone z pracownikami Urzędu Gminy w Kielczygłowie i jednostek podległych oraz szereg dokumentów, będących w posiadaniu Urzędu, takich jak Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, raporty z wykonania budżetu Gminy, czy sprawozdania z działalności poszczególnych jednostek gminnych.

Bardzo przydatne okazały się także informacje o Gminie, zamieszczone na stronach internetowych, jak również dane udostępnione przez Wojewódzki Urząd Statystyczny w Łodzi.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. Historia Gminy

Gmina Kielczygłów liczy 3.996 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2020 r.) i zajmuje 90km² powierzchni. Położona jest w południowej części województwa łódzkiego, w powiecie pączęńskim. Jak podają materiały historyczne Kielczygłów był w przeszłości wsią królewską. W 1661r. należał do województwa sieradzkiego powiatu szadkowskiego. Wzmianki z XVI w. bezspornie natomiast poświadczają królewski tytuł własności wsi wchodzącej w skład uposażenia starostwa wieluńskiego. Kielczygłów posiada korzystne połączenia drogowe i kolejowe. Gmina posiada ukształtowaną sieć dróg, w większości o nawierzchni bitumicznej. Kielczygłów jest gminą typowo rolniczą, gdzie 75% mieszkańców utrzymuje się z rolnictwa. Znajduje się tu 1.140 gospodarstw rolnych.

Na przeważających w gminie glebach lekkich V i VI klasy uprawiane są przede wszystkim zboża i ziemniaki. Specjalizacją tutejszych rolników jest uprawa chrzanu. Mimo dużej produkcji rolnej w gminie brakuje zakładów zajmujących się ich przetwórstwem. Na terenie gminy działają tartaki, zakłady piekarniczo-cukiernicze oraz szeroka sieć sklepów o różnej branży. Największy zakład na terenie Gminy, który jest naszym Ambasadorem, rozsławia naszą Gminę w całej Europie to Przedsiębiorstwo Prywatne WIREX w Kielczygłowie producent Taśmowych Maszyn Tartacznych oraz Tarcicy meblowej, konstrukcyjnej, paletowej i opakowań. Przedsiębiorstwo to zatrudnia wiele osób z terenu Gminy, oraz firma „ELPOL” w Osinie Małej producentem pasz dla zwierząt. Nowe możliwości inwestycyjne stwarzają znajdujące się działki budowlane przeznaczone pod działalność produkcyjną i usługową. Nasza gmina posiada także walory turystyczno-wypoczynkowe. Ze względu na duże obszary leśne można tu uprawiać turystykę pieszą i rowerową. Dla zainteresowanych turystyką, gmina może zachęcić pięknem lasów, przytulnymi choć wszędzie dostępnymi w dojazdach zakątkami, zdrowym, nieskażonym, czystym powietrzem i gościnnością mieszkańców. Ochroną o randze pomników przyrody objęto 4 drzewa, są to : dęby szypułkowe i lipa drobnolistna. Na naszym terenie jedynymi obiektami zabytkowymi, ujętymi w rejestrze są dwór w którym mieści się Gminna Biblioteka Publiczna w Kielczygłowie i przydrożna kapliczka w miejscowości Osina Mała pochodząca z przełomu XVII i XVIII wieku, która została odrestaurowana.

1.2. Władze lokalne

Rada Gminy w Kielczygłowie liczy 15 radnych. Przy Radzie działają następujące stałe komisje:

- Komisja Rewizyjna
- Komisja Gospodarki, Mienia i Finansów
- Komisja Oświaty, Kultury, Zdrowia i Spraw Socjalnych
- Komisja Rolnictwa, Leśnictwa, Handlu i Ochrony Środowiska
- Komisja Skarg, Wniosków i Petycji

Struktura organizacyjna Urzędu Gminy obejmuje następujące stanowiska pracy:

- Wójt Gminy

- Sekretarz
- Skarbnik

KIEROWNICY :

- Kierownik Referatu Rozwoju
- Zastępca Kierownika USC
- Kierownik Referatu Ogólno – Organizacyjnego

INSPEKTORZY :

- Inspektor ds. płac i rozliczeń finansowych
- Inspektor ds. planowania przestrzennego i gospodarki komunalnej
- Inspektor ds. ogólnie – administracyjnych
- Inspektor ds. Księgowości budżetowej
- Inspektor ds. produkcji rolnej
- Inspektor ds. zobowiązań pieniężnych
- Inspektor ds. wymiaru podatku, gospodarka gruntami
- Inspektor ds. obrotów i ewidencji ludności
- Księgowa (obsługa oświaty i GOPS)
- Inspektor ds. Obsługi Kasowej
- Inspektor ds. obsługi rady gminy i oświaty
- Inspektor ds. pozyskiwania funduszy unijnych i krajowych, Ochrony Danych Osobowych
- Inspektor ds. ekonomiczno – finansowych – 2 osoby
- Inspektor ds. dowodów osobistych i rejestracji stanu cywilnego

REFERENCI I INNE STANOWISKA :

- Referent
- Stanowisko ds. gospodarki odpadami komunalnymi
- Sprzątaczkę – 2 osoby
- Konserwator – 2 osoby
- Elektryk

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ :

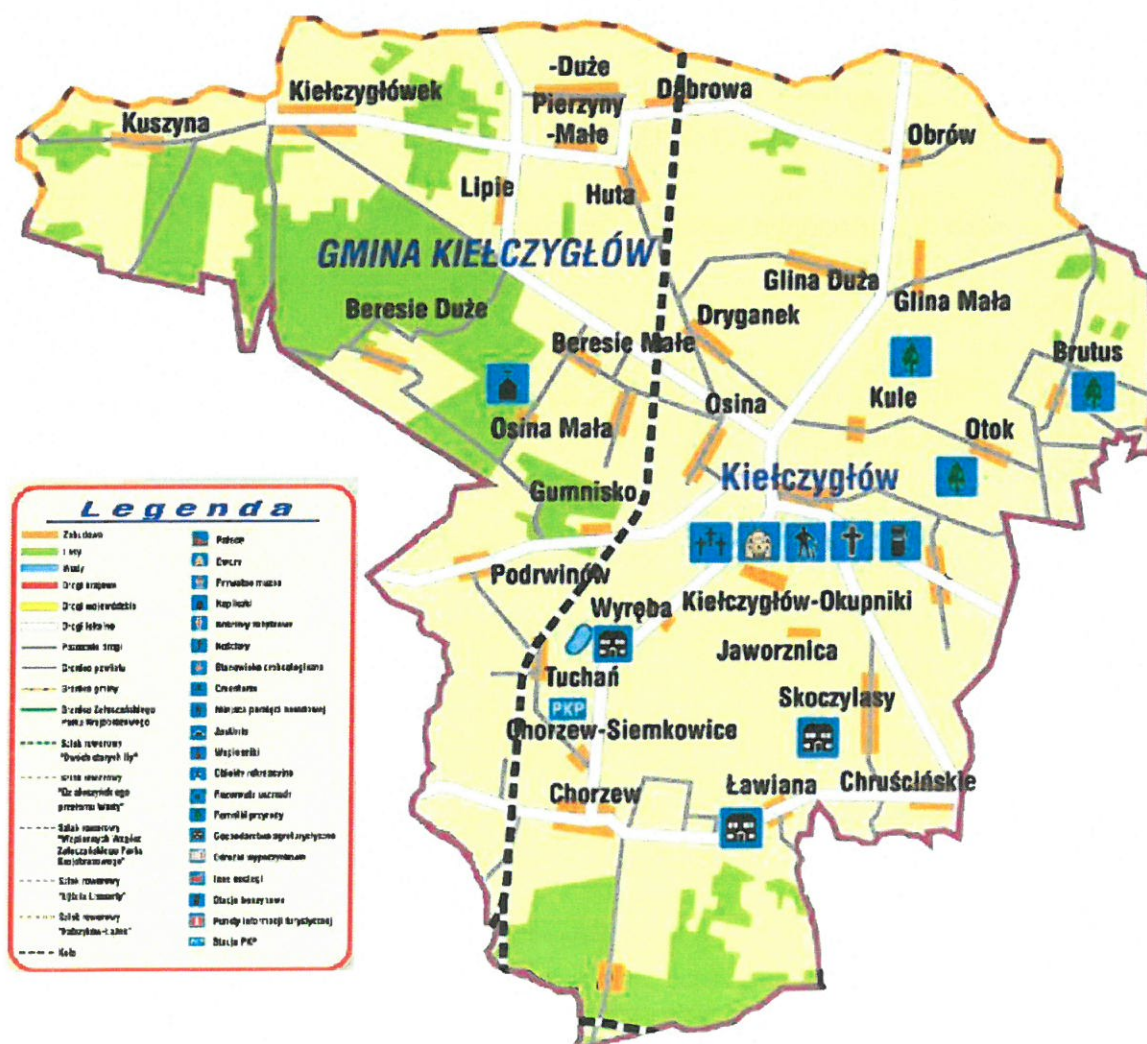
- P.O. Kierownika GOPS
- Starszy pracownik socjalny
- Pracownik socjalny – 3 osoby
- Inspektor ds. świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, dobry start, czyste powietrze
- Pracownik socjalny ds. funduszu alimentacyjnego

2. ŚRODOWISKO NATURALNE

2.1. Położenie i ukształtowanie powierzchni

Obszar gminy położony jest na Nizinie Południowo-Wielkopolskiej, mezoregionie Kotliny Szczercowskiej (rozległej formy wklęsłej). Najniższy punkt wysokościowy znajduje się w sołectwie Obrów i wynosi 167,6 m n.p.m., a najwyższy w sołectwie Chorzew i wynosi 187,6 m n.p.m. Przeważająca część gminy jest położona na wysokości 170-180 m n.p.m. Znaczny teren Gminy posiada mało urozmaiconą rzeźbę terenu określaną jako płaskorówninną, niskofalistą, niskopagórkowatą. Występowanie skał o różnej przepuszczalności powoduje zróżnicowany poziom wód gruntowych. Jurajski poziom wodonośny, z którego zaopatrywana jest większość wodociągów zbiorowych cechuje duża wydajność i dobra jakość. Osadnictwo w miejscowości w części korzysta z płytkich wód występujących w utworach czwartorzędowych, tzw. wierzchówkowych i aluwialnych odznaczających się małą zasobnością i znacznymi amplitudami wahań.

Mapa Gminy Kielczygłów

Administracyjnie Gmina należy do powiatu pajęczańskiego, granicząc z następującymi gminami:

- od południa – z gminą Rusiec
- od zachodu – z gminami Osjaków i Siemkowice
- od północy – z gminą Rząśnia
- od wschodu – z gminą Rząśnia.

Gmina podzielona jest na 14 sołectw: Kielczygłów, Skoczylasy, Chorzew, Tuchań, Gumnisko, Osina, Brutus, Glina, Studzinica, Obrów, Dąbrowa, Huta, Dryganek i Kielczygłówek.

Wykaz sołectw, wsi i mieszkańców na dzień 31 grudnia 2020 r.

<i>Lp.</i>	<i>Sołectwo</i>	<i>Wsie</i>	<i>Ilość mieszk.</i>
1.	BRUTUS	Brutus	112
		Otok	42
RAZEM			154
2.	GLINA	Glina Duża	150
		Glina Mała	93
RAZEM			243
3.	DRYGANEK	Dryganek Duży	156
		Dryganek Mały	38
		Kule	85
RAZEM			279
4.	GUMNISKO	Gumnisko	105
		Podrwinów	65
		Beresie Duże	20
RAZEM			190
5.	DĄBROWA	Dąbrowa	111
		Pierzyny Duże	102
RAZEM			213
6.	HUTA	Huta	62
		Pierzyny Małe	93
		Lipie	88
RAZEM			243

7.	KIEŁCZYGLÓW	Kielczygłów Okupniki	131
		Kielczygłów Kolonia	99
		Kielczygłów	387
RAZEM			617
8.	KIEŁCZYGLÓWEK	Kielczyglówek	133
		Kuszyna	115
RAZEM			248
9.	TUCHAŃ	Kolonia Chorzew	244
		Tuchań	119
RAZEM			363
10	CHORZEW	Chorzew	624
RAZEM			624
11	OSINA	Osina Mała	66
		Osina Duża	69
		Beresie Małe	51
RAZEM			186
12	OBRÓW	Obrów	244
RAZEM			244
13	STUDZIENICA	Studzienica	125
RAZEM			125
14	SKOCZYLASY	Skoczylasy	120
		Chruścińskie	75
		Ławiana	72
RAZEM			267
RAZEM W CAŁEJ GMINIE -			3.996

2.2. Warunki glebowe i uprawy zbożowe

Pod względem gospodarczym Gmina Kielczygłów ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują około 6,441 tys. hektarów, co stanowi 72,3% całej powierzchni gminy. Większość z nich – prawie 4,363 tys. hektarów jest wykorzystywana jako grunty orne. Łąki i pastwiska zajmują 2,067 tys. hektarów, a na gospodarstwa sadownicze przypada znikomy odsetek użytków rolnych (11 hektarów). Niestety warunki gruntowe nie sprzyjają produkcji rolniczej. W odniesieniu do gruntów ornych gleby dobre klasy III i IV zajmują zaledwie 20 % ich całkowitej powierzchni. Gleby słabe i najsłabsze klasy V i VI stanowią resztę powierzchni gruntów ornych – jest to obszar ponad 5,1 tys. hektarów. Wzrostowi efektywności produkcji rolnej nie sprzyja również utrzymujące się rozdrobnienie gospodarstw rolnych na terenie gminy. Wśród 1389 gospodarstw

zaledwie nieco ponad 11% (174) posiada powierzchnię większą niż 10 hektarów, co pozwala na osiąganie zysków z efektów skali produkcji rolnej. Można przypuszczać, że gospodarstwa poniżej 5 hektarów, których jest na terenie gminy aż 895, w znacznej części nie stanowią głównego źródła utrzymania ich właścicieli. Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w gminie kształtuje się na poziomie około 5,5 ha, co w polskich warunkach jest wynikiem poniżej średniej krajowej, wynoszącej 9,48 ha. Na tym tle struktura powierzchniowa gospodarstw na obszarze gminy Kielczygłów prezentuje się słabo i może być przyczyną problemów związanych z efektywnością produkcji rolnej. Rolnictwo na terenie gminy Kielczygłów oznacza się niskim poziomem rozwoju infrastruktury, technicznego wyposażenia gospodarstw rolnych. Do najważniejszych czynników naturalnych wywierających decydujący wpływ na produkcje rolną, jej strukturę i wydajność zaliczyć należy warunki klimatyczne i glebowe, rzeźbę terenu oraz stosunki wodne. Istotnym czynnikiem w produkcji rolnej jest właśnie zmiana stosunków wodnych gleb wywołanych odwodnieniem związanym z uruchomieniem kopalni Bełchatów. Jednakże niski stopień urbanizacji, nieskażone środowisko oraz korzystne warunki przyrodnicze sprzyjają rozwojowi sektora produkcji żywności najwyższej jakości. Specjalizacją tutejszych rolników jest uprawa chrzanu. Tradycja uprawy chrzanu w Gminie Kielczygłów sięga historią do okresu międzywojennego, czyli do 1926 roku. Oskar Paschke – ówczesny właściciel Beresi Małych, niewielkiego majątku ziemskiego – sprowadził z Niemiec pierwsze sadzonki. Wraz z sadzonkami otrzymał instrukcje uprawy i warunki transakcji. Korzeń handlowy miano odsyłać do Niemiec, sadzonki natomiast uprawiać na swych polach, nikomu ich nie odstępując. Tak było aż do wojny. Historię tę pamiętają i potwierdzają w swoich wspomnieniach najstarsi mieszkańcy regionu mający dziś prawie 80 i więcej lat. Spisane przeżycia z tamtego okresu są tym bardziej szczegółowe, im bliższy był związek i kontakt rodziców lub dziadków z majątkiem z racji ich zatrudnienia czy pełnionej w nim funkcji. Dopiero po zakończeniu II wojny światowej i rozparcelowaniu majątku, chrzan trafił do okolicznych wsi i rolników. W gospodarstwach zaczęto uprawiać tę roślinę w latach pięćdziesiątych, na niewielkich, kilku arowych powierzchniach. Z czasem chrzanowe pola były coraz większe. Chrzan stał się podstawą egzystencji i gdyby nie on trudno by się było utrzymać z roli. Obecnie powierzchnię uprawy chrzanu szacuje się na około 55 ha.

W ostatnich latach w strukturze zasiewów nie nastąpiły istotne zmiany, a od kilku lat o jej kształcie decydują warunki przyrodnicze i tradycje uprawy. Ogólna powierzchnia zasiewów wynosiła 3175 ha, w tym zboża 3065 ha, a pozostałe uprawy to ziemniaki, warzywa itp. (coraz większym zainteresowaniem cieszy się uprawa gryki i kukurydzy na ziarno oraz proso). W uprawie zbóż tradycyjnie największy udział ma żyto i mieszanki zbożowe. Uprawy sadownicze mają marginalne znaczenie, a ich areal uległ zmniejszeniu. Największy udział w produkcji owoców stanowią jabłonie, a przebudowa upraw sadowniczych dotyczy głównie asortymentu odmianowego. Ocenia się, że produkcja zwierzęca jest w ostatnim czasie mniej opłacalna. Zmalała hodowla bydła mlecznego w małych gospodarstwach ale widać nieznaczny wzrost hodowli bydła w gospodarstwach większych. Oprócz hodowli bydła dużym zainteresowaniem cieszy się również tucz trzody chlewnej. W podziale na rodzaje upraw zajmowały one następującą powierzchnie:

- zboża ogółem – 3175 ha
- zboża strączkowe jadalne na ziarno – 3 ha
- ziemniaki – 50 ha,

- pszenica – 40 ha,
- żyto – 1605 ha,
- jęczmień – 40 ha,
- owies – 300 ha,
- pszenżyto – 560 ha
- mieszanki – 520 ha
- kukurydza na ziarno – 5 ha
- gryka – 100 ha
- prosa – 5 ha.

2.3. Klimat

Na terenie Gminy panuje klimat umiarkowany. Charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych, związanych z globalną cyrkulacją mas powietrza, napływającego znad Atlantyku i basenu Morza Śródziemnego. Występują tu mniejsze od przeciętnych w Polsce amplitudy temperatur, wiosny i lata są ciepłe i wczesne, a zimy łagodne z nietrwałą pokrywą śnieżną.

Klimat Gminy cechuje się niskim rocznym poziomem opadów atmosferycznych, choć występujące duże ilości opadów w krótkim czasie powodują powodzie i utrudniają prace polowe. Przeciętnie w ciągu roku występuje około 50 dni słonecznych i około 130 dni pochmurnych. Średnia temperatura powietrza waha się w granicach $+8^{\circ}\text{C}$.

3. DEMOGRAFIA, BEZROBOCIE

3.1. Liczba i struktura ludności

Na terenie gminy Kielczygłów mieszka 3.996 osób (stan na 31 grudnia 2020 roku). Analizując liczbę ludności, daje się zaobserwować utrzymywanie zmniejszania się liczby ludności w ostatnich latach. Prognozy demograficzne przewidują proces niewielkiego, ale systematycznego zmniejszania się liczby ludności na terenie Gminy. Na malejącą liczbę mieszkańców gminy ma wpływ zarówno ujemny przyrost naturalny jak i ruchy migracyjne spowodowane poszukiwaniem pracy.

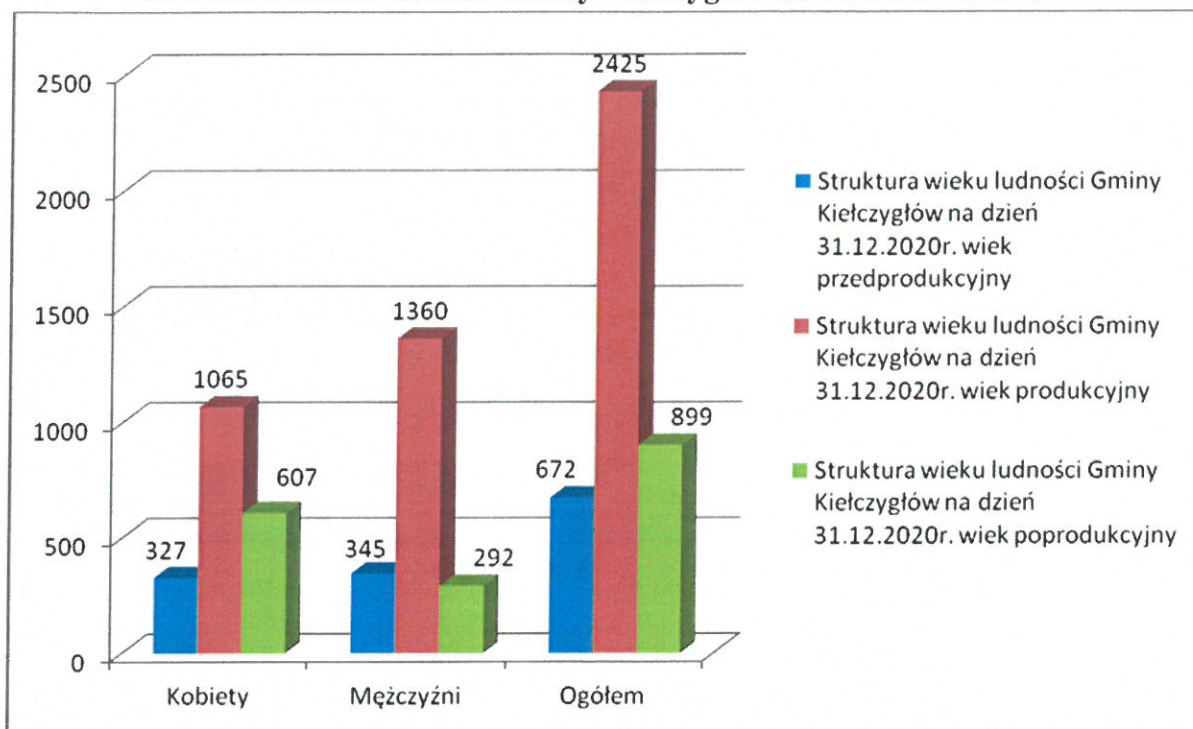
STATYSTYKA RUCHU NATURALNEGO MIESZKAŃCÓW GMINY KIELCZYGŁÓW W LATACH 2015-2020

Wyszczególnienie (stan na dzień 31 grudnia)	Lata					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7
Ilość mieszkańców	4201	4169	4155	4115	4029	3996
w tym						
mężczyzn	2118	2096	2071	2055	2006	1997
kobiet	2083	2073	2084	2060	2023	1999
Ilość urodzeń	42	32	54	39	36	41
Ilość zgonów	59	56	60	54	67	64
Przyrost naturalny	-17	-24	-6	-15	-31	-23
Ilość zawartych małżeństw	27	34	35	34	32	20
Ilość zameldowań na pobyt czasowy	29	31	26	28	25	29
w tym cudzoziemców	0	4	6	7	8	1
Ilość wymeldowań z pobytu czasowego	3	3	8	7	9	2
w tym cudzoziemców	0	0	0	0	4	0
Ilość zameldowań na pobyt stały	59	64	109	87	89	82
w tym						
odliczając noworodki	17	32	55	48	53	41
cudzoziemców	0	0	0	0	0	0
Ilość zameldowań na pobyt stały spoza gminy	15	25	42	33	21	23
Ilość wymeldowań z pobytu stałego	106	96	123	127	172	115
w tym						
odliczając zgony	47	40	63	73	105	51
cudzoziemców	0	0	0	0	0	0

Gęstość zaludnienia jest zbliżona do średniej krajowej, natomiast na uwagę zasługuje, nietypowa dla naszego kraju, większa liczba mężczyzn w populacji Gminy. Biorąc pod uwagę strukturę

wieku ludności okazuje się, że więcej mężczyzn niż kobiet jest w przedziale do 18 roku życia oraz w przedziale od 18 roku do 65 roku życia, podczas gdy dla osób w wieku powyżej 65 lat jest zdecydowanie więcej kobiet.

Struktura wieku ludności Gminy Kielczygłów na dzień 31.12.2020 r.

Zmiana proporcji między różnymi grupami wiekowymi znacząco wpływa na rynek pracy, bowiem decyduje o liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wejście na rynek pracy kolejnych roczników „wyżu demograficznego” (osoby urodzone na początku lat 80-tych), przy tendencjach wzrostowych w gospodarce, zwiększa potencjał siły roboczej, a z drugiej strony, przy recesji gospodarczej może spowodować wzrost bezrobocia w Gminie. Obserwuje się wzrastającą skłonność młodych ludzi do emigrowania ze wsi oraz małych miasteczek do większych ośrodków. Niekorzystnym zjawiskiem jest przy tym zdecydowanie większa mobilność osób lepiej wykształconych, co sprawia, że ogólny poziom wykształcenia mieszkańców Gminy pozostaje na stosunkowo niskim poziomie.

3.2. Bezrobocie

W gminie Kielczygłów na 1000 mieszkańców pracuje 111 osób. 51,0% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 49,0% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Kielczygłów wynosiło na dzień 31.12.2019 roku 91 osób. Natomiast na dzień 31.12.2020 roku zarejestrowanych bezrobotnych było już 125 osób. W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Kielczygłów wynosiło 3 672,03 PLN, co odpowiada 81,10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kielczygłów większość wyjeżdża do pracy do innych gmin lub innych państw, a mała liczba pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy jest na minusie. 51,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kielczygłów pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 22,5% w przemyśle i budownictwie, a 8,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów,

transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Informacja sygnałna o rynku pracy w Gminie Kielczyglów na dzień 31 grudzień 2020 r.

Gmina	Zarejestrowani bezrobotni według wybranych kategorii							
	Ogółem	w tym:						
		Kobiety	Do 12 m-cy od ukończenia szkoły	Zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	Zamieszkali na wsi	Z prawem do zasiłku	W wieku 18-44 lata	Zarejestrowani powyżej 12 miesięcy
Kielczyglów	125	66	7	9	125	23	82	43

W Gminie obserwuje się podobną tendencję, jak w całym kraju - największe bezrobocie występuje wśród osób młodych, do 24 roku życia. Kolejną znaczącą grupą są osoby bezrobotne między 25 a 44 rokiem życia. Niekorzystnym zjawiskiem jest wzrost liczby długotrwale bezrobotnych - powyżej 24 miesięcy.

4. BUDŻET GMINY

4.1. Dochody i Przychody

Na dochody własne Gminy składają się dochody z następujących grup:

- subwencje i dotacje
- podatki i opłaty lokalne
- dochody z majątku gminy
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu Państwa
- inne dochody.

Budżet Gminy Kielczyglów na 2019 rok został uchwalony przez Radę Gminy Kielczyglów w dniu 29 stycznia 2019 r. - Uchwałą Nr IV/15/19. Po dokonanych zmianach dochody i przychody budżetu w 2019 roku kształtowały się następująco:

	PLAN	WYKONANIE	WYK. W %
A. DOCHODY	20 004 074,82	19 525 924,41	97,61
A1. Dochody bieżące	19 432 329,82	19 153 679,41	98,57
A2. Dochody majątkowe	571 745,00	372 245,00	65,11
B. PRZYCHODY	656 216,38	656 216,38	100,00
B1. Kredyty i pożyczki	0,00	0,00	0,00
B2. Wolne środki (art. 217 ust.2 pkt 6 ust. o fin. publ.)	656 216,38	656 216,38	100,00
<u>RAZEM</u>	<u>20 660 291,20</u>	<u>20 182 140,79</u>	<u>97,69</u>

Budżet Gminy Kielczygłów na 2020 rok został uchwalony przez Radę Gminy Kielczygłów w dniu 27 grudnia 2019 r. - Uchwałą Nr XIII/97/19. Po dokonanych zmianach plan i realizacja budżetu w 2020 roku kształtowały się następująco:

	<i>PLAN</i>	<i>WYKONANIE</i>	<i>WYK. W %</i>
A. DOCHODY	20 049 475,78	19 514 805,46	97,33
A1. Dochody bieżące	19 730 218,78	19 198 761,46	97,31
A2. Dochody majątkowe	319 257,00	316 044,00	98,99
B. PRZYCHODY	1 162 960,68	1 162 960,68	100,00
B1. Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych	0,00	0,00	0,00
B2. Nadwyżka z lat ubiegłych, pomniejszona o niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych	277 323,79	277 323,79	100,00
B3. Niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o fin. publicznych	229 420,51	229 420,51	100,00
B4. Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych	656 216,38	656 216,38	100,00
<u>RAZEM</u>	<u>21 212 436,46</u>	<u>20 677 766,14</u>	<u>97,48</u>

4.2. Wydatki i Rozchody

Po dokonanych zmianach wydatki i rozchody budżetu w 2019 roku kształtowały się następująco:

	<i>PLAN</i>	<i>WYKONANIE</i>	<i>WYK. W %</i>
A. WYDATKI	20 151 545,56	18 510 434,47	91,86
A1. Wydatki bieżące	18 330 545,56	17 142 615,48	93,52
A2. Wydatki majątkowe	1 821 000,00	1 367 818,99	75,11
B. ROZCHODY	508 745,64	508 745,64	100,00
B1. Spłaty kredytów i pożyczek	508 745,64	508 745,64	100,00
<u>RAZEM</u>	<u>20 660 291,20</u>	<u>19 019 180,11</u>	<u>92,06</u>

Po dokonanych zmianach wydatki i rozchody budżetu w 2020 roku kształtowały się następująco:

	<i>PLAN</i>	<i>WYKONANIE</i>	<i>WYK. W %</i>
A. WYDATKI	20 653 690,82	19 120 201,76	92,58
A1. Wydatki bieżące	19 421 690,82	17 925 352,84	92,30
A2. Wydatki majątkowe	1 232 000,00	1 194 848,92	96,98

	PLAN	WYKONANIE	WYK. W %
B. ROZCHODY	558 745,64	558 745,64	100,00
B1. Spłaty kredytów i pożyczek, wykup papierów wartościowych	558 745,64	558 745,64	100,00
<u>RAZEM</u>	<u>21 212 436,46</u>	<u>19 678 947,40</u>	<u>92,77</u>

4.3. Wydatki inwestycyjne

Najważniejsze zrealizowane inwestycje w Gminie w ostatnich 4 lat zawiera poniższe zestawienie. Część inwestycji była finansowana ze źródeł innych niż wyłącznie budżet Gminy.

Inwestycje w gminie w latach 2017-2020

	2017	zł
1.	Przebudowa i rozbudowa stacji wodociągowej wraz z budową sieci wodociągowej w m. Kielczygłów	1.841.202,90
2.	Pomoc finansowa dla Powiatu na przebudowę drogi powiatowej w m. Kielczygłówek	218.435,93
3.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Chorzew	20.700,00
4.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Chorzew	52.140,00
5.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kolonia Chorzew	36.000,00
6.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Obrów	12.665,43
7.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Pierzyny Duże	24.234,57
8.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Osina Mała	9.600,00
9.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Tuchań	10.500,00
10.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Głina Mała	28.800,00
11.	Remont i modernizacja budynku komunalnego w Chorzewie (Dom Nauczyciela)	2.492,68
12.	Remont i modernizacja budynku komunalnego w Kielczygłowie (Wodomistrzówka)	2.492,68
13.	Remont i modernizacja budynku SPZPOZ w Kielczygłowie	15.000,00
14.	Zakup gruntu pod przebudowę drogi gminnej Osina Mała – Beresie Małe	11.474,25
15.	Pomoc finansowa dla KPP w Pajęcznie na zakup radiowożu	4.000,00
16.	Remont i modernizacja budynku OSP w Chorzewie	7.000,00
17.	Remont i modernizacja budynku OSP w Kielczygłowie	2.460,70
18.	Remont i modernizacja budynku OSP w Glinie	3.628,50
19.	Wykonanie opracowania „Efektywność kosztowa”	984,00
20.	Zakup urządzeń do wyposażenia placów zabaw dla dzieci w m. Huta i Obrów	39.200,00
21.	Remont i modernizacja budynku przy boisku sportowym w Obrowie	5.591,19
	2018	zł
1.	Pomoc finansowa dla Powiatu na przebudowę drogi powiatowej w m. Kielczygłów	221.107,69
2.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Chorzew	19.200,00
3.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Osina	188.984,20
4.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kielczygłów, ul. Tysiąclecia	5.840,25
5.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Gumnisko	18.480,00
6.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Ławiana	63.840,00
7.	Przebudowa chodnika w miejscowości Studzienica	1.393,80

8.	Przebudowa chodnika w miejscowości Chorzew	77.490,00
9.	Przebudowa chodnika w miejscowości Glina	2.166,00
10.	Przebudowa chodnika w miejscowości Pierzyny Małe	9.676,79
11.	Przebudowa chodnika w miejscowości Podrwinów – Projekt	3.300,00
12.	Zakup systemu nagłośnienia do obsługi sesji rady gminy	17.622,00
13.	Modernizacja budynku Urzędu Gminy – drzwi zewnętrzne	11.341,83
14.	Zakup syreny elektronicznej do OSP Kielczygłów	16.499,22
15.	Modernizacja budynku OSP w Kielczygłowie	15.628,10
16.	Modernizacja budynku OSP w Chorzewie	9.701,07
17.	Modernizacja budynku OSP w Hucie	7.057,80
18.	Modernizacja budynku OSP w Glinie	35.000,00
19.	Modernizacja budynku OSP w Obrowie	13.732,93
20.	Modernizacja budynku OSP w Brutusie	5.989,66
21.	Aktualizacja kosztorysu „Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w miejscowości Kielczygłów”	1.699,62
2019		zł
1.	Pomoc finansowa dla Powiatu Pajęczańskiego na przebudowę i rozbudowę drogi powiatowej Nr 3501E – dotacja	248.799,52
2.	Pomoc finansowa dla Powiatu Pajęczańskiego na przebudowę i rozbudowę drogi powiatowej Nr 1929E – dotacja	97.672,29
3.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Dryganek - Huta	405.209,88
4.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kielczygłów, ul. Wąska	40.604,00
5.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Glina – Brutus - dokumentacja	4.358,70
6.	Przebudowa chodnika w miejscowości Podrwinów	26.071,47
7.	Przebudowa chodnika w miejscowości Pierzyny Małe	76.889,43
8.	Przebudowa chodnika w miejscowości Kielczygłów, ul. Piotrkowska	90.152,85
9.	Remont i modernizacja budynku Urzędu Gminy w Kielczygłowie	6.424,63
10.	Modernizacja budynku gospodarczego przy Urzędzie Gminy w Kielczygłowie	4.332,26
11.	Pomoc finansowa dla Komendy Powiatowej Policji w Pajęcznie – wpłata na fundusz celowy	1.996,73
12.	Remont i modernizacja budynku OSP w miejscowości Chorzew	10 000,00
13.	Remont i modernizacja budynku OSP w miejscowości Obrów	11 125,94
14.	Remont i modernizacja budynku OSP w miejscowości Brutus	4.936,95
15.	Dotacja dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Kielczygłowie na zagospodarowanie placu wokół budynku OSP Kielczygłów	69.300,00
16.	„Rozwijamy kompetencje kluczowe uczniów szkół podstawowych w gminie Kielczygłów” – zakup monitorów interaktywnych do pracowni szkolnych	26.800,00
17.	Zakup ciągnika rolniczego do utrzymania czystości na terenie Gminy Kielczygłów	159.571,50
18.	Budowa i modernizacja punktów świetlnych w miejscowości Dryganek Mały	29.540,00
19.	Budowa i modernizacja punktów świetlnych w miejscowości Tuchań i Kol. Chorzew	27.724,20
20.	Budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Dryganek Duży	15 406,00
21.	Remont boiska do plażowej piłki siatkowej oraz koła do pchnięcia kulą wraz z infrastrukturą	2 050,00
22.	Budowa ogrodzenia boiska sportowego w miejscowości Obrów	8.852,64
2020		zł
1.	Pomoc finansowa dla Komendy Powiatowej Policji w Pajęcznie – wpłata na fundusz celowy	3.000,00

2.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kielczygłów – Okupniki	141.069,38
3.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kielczygłów, ul. Tysiąclecia	42.133,65
4.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Glina – Brutus	318.637,44
5.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kolonia Chorzew	46.562,89
6.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Chorzew – Kolonia Chorzew	16.962,96
7.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kielczygłów, ul. Zielona	42.459,72
8.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Beresie Małe	84.625,61
9.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kuszyna - dokumentacja	5.500,00
10.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kule - dokumentacja	2.500,00
11.	Przebudowa chodnika w miejscowości Kielczygłówek	30.000,00
12.	Przebudowa chodnika w miejscowości Lipie	17.205,94
13.	Przebudowa chodnika w miejscowości Kielczygłów	27.300,64
14.	Przebudowa chodnika w miejscowości Podrwinów	5.846,00
15.	Przebudowa chodnika w miejscowości Otok	5.062,68
16.	Przebudowa chodnika w miejscowości Studzienica	13.795,38
17.	Przebudowa chodnika w miejscowości Dąbrowa	16.000,14
18.	Remont i modernizacja budynku Urzędu Gminy w Kielczygłowie	74.979,43
19.	Modernizacja budynku komunalnego w miejscowości Kielczygłów	22.000,00
20.	Modernizacja budynku komunalnego w miejscowości Chorzew	9.785,22
21.	Zakup i instalacja serwera z oprogramowaniem systemowym i oprzyrządowaniem w budynku Urzędu Gminy w Kielczygłowie	13.989,00
22.	Pomoc finansowa dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pajęcznie – wpłata na fundusz celowy	3.000,00
23.	Modernizacja budynku OSP w miejscowości Chorzew	5 000,00
24.	Modernizacja budynku OSP w miejscowości Obrów	10.000,00
25.	Modernizacja budynku OSP w miejscowości Brutus	16.985,00
26.	Modernizacja budynku OSP w miejscowości Glina	36.900,00
27.	Modernizacja świetlicy przy budynku OSP w miejscowości Huta	2.927,91
28.	Dotacja dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Kielczygłowie na modernizację budynku OSP Kielczygłów	4.023,00
29.	Budowa i modernizacja punktów świetlnych na terenie Gminy Kielczygłów	54.498,00
30.	Budowa placu zabaw w miejscowości Chruścińskie	49.936,00
31.	Budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Dryganek Duży	14.622,81
32.	Budowa placu zabaw w miejscowości Glina Mała	19.999,50
33.	Budowa ogrodzenia przy świetlicy wiejskiej w Skoczylasach	13.300,00
34.	Modernizacja boiska sportowego w miejscowości Obrów	8.500,00
35.	Budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Chorzew	15.730,50

4.4. Zadłużenie Gminy Kielczygłów

Zadłużenie Gminy Kielczygłów na koniec poszczególnych lat wynosiło:

2016 - 5.772.993,04 zł

2017 - 7.004.472,28 zł

2018 - 6.846.570,80 zł

2019 - 6.337.825,16 zł

2020 - 5.700.691,28 zł

5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

5.1. Podmioty gospodarcze

Według stanu na koniec grudnia 2020 roku, w rejestrze działalności gospodarczej, prowadzonej przez Urząd Gminy zarejestrowanych było 191 podmiotów gospodarczych (osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą) w tym 22 wpisy zawieszone oraz 212 wpisów wykreślonych. Od 2014 roku liczba podmiotów systematycznie wzrasta.

Ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności

Aktywny	171
Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółki/spółek cywilnych	6
Wykreślony	212
Zawieszony	22
SUMA	412

Ilość wpisów dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy

Aktywny	178
Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółki/spółek cywilnych	6
Wykreślony	217
Zawieszony	23
SUMA	424

Głównym kierunkiem działalności gospodarczej w Gminie jest transport drogowy, wykonywanie robót budowlanych oraz naprawa pojazdów samochodowych. W ostatnich latach na terenie Gminy prężnie rozwija się działalność budowlana oraz sprzedaż wyrobów prowadzona na straganach i targowiskach.

6. MIENIE KOMUNALNE

6.1. INFORMACJA O STANIE MIENIA GMINY KIELCZYGLÓW

I. Dane dotyczące przysługujących Gminie Kielczygłów praw własności.

- Gmina Kielczygłów posiada prawa własności do niżej wymienionych składników:
 - Grunty o wartości 2.908.383,05 zł,
 - Budynki i lokale o wartości 18.982.777,18 zł,
 - Obiekty inżynierii lądowej i wodnej o wartości 25.922.105,09 zł,
 - Maszyny, urządzenia, aparaty oraz urządzenia techniczne o wartości 4.286.284,76 zł,
 - Środki transportu o wartości 898.327,29 zł,
 - Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie o wartości 132.500,35 zł,
 - Wartości niematerialne i prawne o wartości 62.376,54 zł.
- Szczegółowy wykaz mienia komunalnego Gminy Kielczygłów przedstawia załącznik nr 8 do niniejszego zarządzenia.

II. Dane dotyczące innych niż własność praw majątkowych oraz posiadania.

- Gmina Kielczygłów posiada prawo użytkowania wieczystego gruntu o wartości 2.566,60 zł.

2. Gmina Kielczygłów oprócz wymienionego w punkcie 1, nie posiada innych niż własność praw majątkowych, w tym w szczególności ograniczonych praw rzeczowych, wierzytelności, udziałów w spółkach i akcji.

3. Częścią gruntów o powierzchni 31,3963 ha o wartości 711.032,00 wykazanych w mieniu komunalnym Gmina Kielczygłów „władą” na zasadach posiadania samoistnego.

III. Dane o zmianach w stanie mienia komunalnego Gminy Kielczygłów od dnia złożenia poprzedniej informacji.

Od dnia złożenia poprzedniej informacji mienie komunalne Gminy Kielczygłów zwiększyło się o 1.086.938,88 zł. Na kwotę tę składają się:

- zgodnie z trwającymi pracami w zakresie komunalizacji gruntów, wprowadzono do ewidencji środków trwałych nieodpłatnie nabyte z mocy prawa własności nieruchomości. Wycena tych nieruchomości zostanie dokonana po zakończeniu procesu komunalizacji,
- podwyższenie wartości budynku administracji – 81.404,06 zł,
- podwyższenie wartości budynku OSP Brutus – 21.921,95 zł,
- podwyższenie wartości budynku OSP Huta – 2.927,91 zł,
- podwyższenie wartości budynku OSP Skoczylasy – 13.300,00 zł,
- podwyższenie wartości budynku OSP Głina – 36.900,00 zł,
- podwyższenie wartości kapliczki w Osinie Małej – 10.098,00 zł,
- likwidacja pieca w Domu Nauczyciela Nr 1 w Kielczygłowie – 4.221,31 zł,
- podwyższenie wartości budynku Domu Nauczyciela Nr 1 w Kielczygłowie – 22.000,00 zł
- podwyższenie wartości budynku Domu Nauczyciela w Chorzewie – 9.785,21 zł,
- podwyższenie wartości drogi Okupniki – Jaworznicza – 141.069,38 zł,
- podwyższenie wartości oświetlenia ulicznego Gminy Kielczygłów – 54.498,05 zł,
- podwyższenie wartości drogi Głina Mała – Brutus – 322.996,14 zł,
- podwyższenie wartości drogi Kielczygłów ul. Tysiąclecia – 42.133,65 zł,
- podwyższenie wartości drogi Kol. Chorzew – Tuchań – 46.562,89 zł,
- podwyższenie wartości chodnika w m. Kielczygłówek – 30.000,00 zł,
- podwyższenie wartości boiska rekreacyjnego w m. Obrów – 8.500,00 zł,
- podwyższenie wartości placu zabaw przy świetlicy w Dryganku Dużym – 14.622,84 zł,
- wybudowany plac zabaw w Glinie Małej – 19.999,55 zł,
- wybudowana droga w m. Kielczygłów ul. Zielona – 42.459,72 zł,
- wybudowana droga Chorzew – Kol. Chorzew – 16.962,96 zł,
- wybudowana droga w m. Beresie Małe – 84.625,61 zł,
- wybudowana siłownia zewnętrzna w m. Chorzew – 15.730,50 zł,
- wybudowany plac zabaw w m. Chruścińskie – 49.936,00 zł
- zakup nowego serwera z klimatyzacją – 13.999,00 zł,
- likwidacja oprogramowania do elektronicznego obiegu dokumentów – 11.273,23 zł.

IV. Dane o dochodach uzyskanych z tytułu wykonywania prawa własności i innych praw majątkowych oraz z wykonywania posiadania.

W 2020 roku Gmina Kielczygłów z tytułu praw własności osiągnęła następujące dochody:

- z najmu lokali mieszkalnych, użytkowych i dzierżawy terenów – 97.975,65 zł,
- z jednolitej płatności obszarowej z ARiMR – 6.829,03 zł,
- wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości – 576,00 zł.

V. Inne dane i informacje o zdarzeniach mających wpływ na stan mienia.

Nie wystąpiły inne zdarzenia mające wpływ na stan mienia Gminy Kielczygłów.

7. WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

7.1. Wodociągi

Sytuacja w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę przedstawia się korzystnie. Do sieci wodociągowej podłączonych jest około 99% gospodarstw domowych. Istniejąca Stacja Uzdatniania Wody w Kielczygłowie zaopatruje w wodę całą gminę. Długość sieci wodociągowej wynosi ok. 89 km, natomiast liczba przyłączy wodociągowych - 1241.

W ujęciu graficznym rozwój sieci wodociągowej na przestrzeni ostatnich 4 lata zaprezentowano poniżej.

Liczba przyłączy wodociągowych w latach 2016 – 2020

Wpływy z tytułu dostarczenia wody odbiorcom są na zbliżonym poziomie do kosztów związanych z produkcją i dostarczaniem wody. Zaległości z tytułu opłat za wodę wynosiły na koniec 2018 roku 52 tys. zł, na koniec 2019 roku wynosiła 34 tys. zł, natomiast na koniec 2020 roku wynosiła 41 tys. zł.

7.2. Kanalizacja

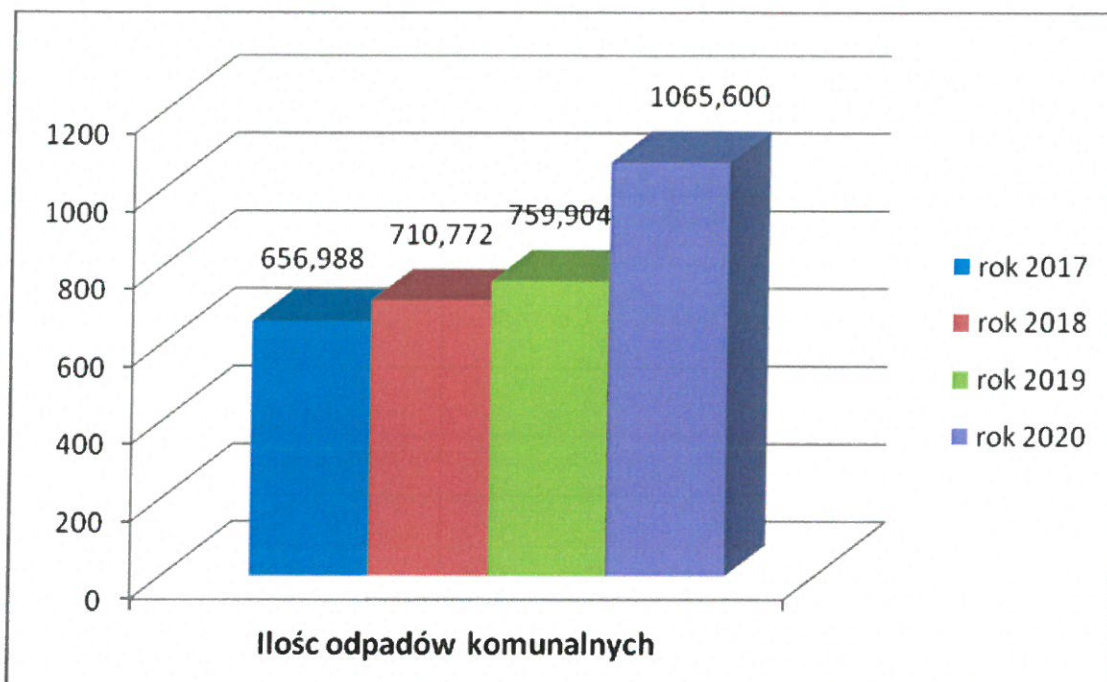
Sieć kanalizacyjną oraz Oczyszczalnię Ścieków Gmina Kielczygłów nie posiada. Jednakże cały czas stara się pozyskać dotację na budowę oczyszczalni wraz z kanalizacją.

Gmina Kielczygłów nie posiadając kanalizacji i oczyszczalni, korzysta z usług firm zewnętrznych, z którymi podpisała stosowne umowy na wywóz odpadów komunalnych z terenu gminy i jednostek podległych. Niestety, część gospodarstw ścieki spuszcza do rowów lub na pole. Stan taki stanowi znaczne zagrożenie dla środowiska.

7.3. Gospodarka odpadami stałymi

Usługi w zakresie gospodarki odpadami stałymi świadczy firma zewnętrzna, która posiada zezwolenie na wywóz odpadów komunalnych z terenu gminy zgodnie z ustalonym harmonogramem dla poszczególnych miejscowości.

Gmina Kielczyglów ma wdrożony system zbiórki stałych odpadów komunalnych. Właściciele nieruchomości zobowiązani są do wyposażenia swoich posesji w urządzenia służące do gromadzenia odpadów komunalnych oraz utrzymania tych urządzeń w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym.

7.4. Drogownictwo i komunikacja

Sieć drogowa o nawierzchni ulepszonej i dobrych parametrach daje szansę szybkiego i bezpośredniego dotarcia do każdej miejscowości, a zatem zwiększa atrakcyjność gospodarczą gminy, a także pozwala na rozwój szerokiej gamy usług dla osób, przemieszczających się przez teren gminy.

W układzie drogowym Gminy funkcjonuje 2-stopniowa hierarchia dróg: drogi powiatowe i gminne. W granicach gminy Kielczyglów znajduje się 43,058 km dróg powiatowych oraz 53,061 km dróg gminnych. Drogi powiatowe są utwardzone w 100%, natomiast spośród dróg gminnych około 70% stanowią drogi, posiadające nawierzchnię twardą ulepszoną. Poniżej wykaz dróg gminnych.

WYKAZ DRÓG GMINNYCH – GMINA KIELCZYGLÓW Stan na dzień 31.12.2020r.				
Nr ewidencyjny drogi	Przebieg drogi / ulicy (początek, przez, koniec)	Nr Urzędu Marszałkowskiego	Długość	Nawierzchnia twarda
G000001	Kielczyglówek - Kuszyna - Kuźnica	117309E	2857	2857
G000002	Lipie - Beresie Duże - Delfina	109052E	3288	3288
G000003	Zalasy - Pierzyny Duże - Kielczyglówek	109102E	3230	2393

G000004	Huta - Dryganek Duży - Kule - Otok	109103E	6857	6857
G000005	Glina Duża - Dryganek - Glina Mała - Brutus	109104E	4843	4843
G000006	Dryganek Duży - Osina Duża	109105E	2181	2181
G000007	Obrów - Sówki	109108E	1267	1267
G000008	Rząśnia - Brutus - Marcelin	109101E.	3782	3782
G000009	Kielczygłów - Kolonia Kielczygłów	109106E	2826	2826
G000010	Kielczygłów Okupniki - Skoczylasy - Peciaki	109109E	5024	5024
G000011	Podrwinów - Tuchań - Chorzew - Kolonia Chorzew	109107E	4699	4699
G000012	Kolonia Chorzew	109110E	691	691
G000013	Chorzew - Młynki	109051E	975	975
G000014	Huta - Komorniki	109111E	2127	
G000015	Gumnisko – Osina Mała – Beresie Małe	109112E	3389	
G000016	Gumnisko - Wyręba	109113E	2585	
G000017	Tuchań	109114E	1161	
G000018	Chorzew - Tuszyn	109115E	2568	

Skala nakładów na utrzymanie oraz inwestycje drogowe w poszczególnych latach była różna i zależała od aktualnych możliwości finansowych Gminy. W ostatnich latach obserwuje się spadek nakładów na drogi w stosunku do całkowitych wydatków Gminy.

7.5. Usługi dla ludności

Sieć usług podstawowych w Gminie jest wystarczająca. Na terenie gminy Kielczygłów znajduje się 1 placówka pocztowa – w Kielczygłowie. W gminie działa około 10 sklepów. Bazę gastronomiczną stanowi jedynie 1 bar.

Główną instytucją finansową jest Bank Spółdzielczy, znajdujący się przy ul. Piotrkowskiej w Kielczygłowie, który świadczy szeroki zakres usług bankowych.

8. POMOC SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW GMINY

8.1. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest określana jako „instytucja polityki społecznej Państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia”. Zgodnie z

obowiązującą ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej zatrudniają pracowników socjalnych jako realizatorów pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kielczygłowie znajduje się w budynku Urzędu Gminy przy ul. Tysiąclecia i obejmuje swoim działaniem teren całej gminy. Pracę wykonuje 6 pracowników: kierownik, 3 pracowników socjalnych, oraz inspektor do spraw świadczeń rodzinnych, wychowawczych, dobry start i czyste powietrze i asystent rodziny. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kielczygłowie realizuje zadania, wynikające z następujących ustaw:

1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
2. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
3. Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
4. Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
5. Ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
6. Ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
7. Ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty;
8. Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
9. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
10. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
11. Ustawy z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny;
12. Ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
13. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start”

oraz podejmuje wiele dodatkowych działań pozaustawowych w celu podnoszenia jakości i poszerzenia usług świadczonych dla najbardziej potrzebujących mieszkańców Gminy Kielczygłów. Współpracuje z liderami społeczności lokalnej, z organizacjami pozarządowymi, instytucjami oraz osobami prywatnymi. Działania Ośrodka obejmują system złożonych instrumentów pomocy finansowej. Ich stosowanie wynika z ustaw szczególnych, takich jak:

- 1) świadczenia z pomocy społecznej,
- 2) świadczenia rodzinne,
- 3) zasiłki dla opiekunów,
- 4) świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- 5) świadczenia wychowawcze (500+),
- 6) świadczenia „Dobry Start”.

Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Kielczygłowie, realizowana jest w większości w oparciu o ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Podstawowym zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności ludzkiej. Pomoc społeczna dąży do usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Poszerzanie zakresu wsparcia oraz pojawianie się nowych narzędzi w pracy socjalnej czyni ten proces bardziej efektywnym.

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej zmierzają do zmiany postrzegania instytucji w społeczności lokalnej, ponieważ Ośrodek nie jest instytucją wypłacającą jedynie świadczenia finansowe, a zgodnie z ustawą o pomocy społecznej jest narzędziem do budowania polityki społecznej na poziomie lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz świadczeń niepieniężnych, które jak udowadniają liczne badania, bardziej skutecznie przyczynia się do usamodzielniania rodzin i przeciwdziałania społecznej marginalizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kielczygłowie są finansowane z dwóch źródeł: ze środków rządowych i samorządowych.

Całkowity koszt wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kielczygłowie na zadania zlecone w roku 2020 to kwota 5.454.267,00zł. Natomiast wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na zadania własne gminy, na które składają się wydatki na zasiłki, DPSy, pomoc na dożywianie, utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej oraz utrzymanie GOPS w roku 2020 wynosiły 667.839,00zł.

8.2. Ochotnicza Straż Pożarna na terenie Gminy Kielczygłów

Obecnie na terenie Gminy działa 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym jednostki w Kielczygłowie i Chorzewie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Do Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie Gminy należy łącznie 340 członków (grudzień 2020), w tym 305 czynnych, 15 członków wspierających, 20 członków honorowych. W jednostkach działają Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze, zrzeszające 4 dziewczęta i 16 chłopców.

Wszystkie OSP dysponują własną bazą lokalową w postaci remiz strażackich. Na wyposażeniu jednostek jest 9 samochodów, w tym 5 średnich i 4 lekkie. W 2009 roku został zakupiony samochód bojowy Mercedes-Benz z roku 1998 z napędem na obie osie i wyciągarką. Natomiast w roku 2017 został zakupiony przy pomocy funduszy zewnętrznych oraz dotacji z gminy nowy samochód bojowy marki Renault wraz z wyposażeniem. Taki poziom działania i wyposażenia nie byłby możliwy bez przychylności Rady Gminy, które corocznie w budżecie Gminy na działalność Ochotniczych Straży Pożarnych przeznaczają kwotę ponad 100 tys. zł.

W 2020 roku OSP brała udział w sumie w około 40 akcjach.

Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Kielczygłowie liczy 18 członków czynnych grających pod kierunkiem Mariana Półki oraz 10 uczących się młodzieży pod okiem Pana Mariana Półki i Michała Bistudy. Orkiestra brała zawsze udział w uroczystościach gminnych z okazji świąt państwowych, festynów i innych imprez. Ze względu na panującą pandemię COVID-19 w roku 2020 występów orkiestry nie odnotowano.

Na terenie Gminy znajduje się 7 sal należących do OSP, które są udostępniane na różnego rodzaju imprezy. W remizach udostępniane są również pomieszczenia dla organizacji społecznych.

9. SŁUŻBA ZDROWIA

Jedyną placówką służby zdrowia jest **Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kielczygłowie** przekształcony z byłego Gminnego Ośrodka Zdrowie Uchwałą Nr II/21/98 Rady Gminy w Kielczygłowie z dnia 2 grudnia 1998 r. Powierzchnia użytkowa placówki wynosi 917,02 m², a teren jest własnością Urzędu Gminy w Kielczygłowie (Decyzja komunalizacyjna z 22 lutego 2000r.).

W budynku funkcjonują gabinety:

- ogólny,
- pediatryczny,
- stomatologiczny,

- gabinet fizykoterapii
- gabinet zabiegowy,
- punkt pobrań materiałów do badań laboratoryjnych
- punkt szczepień.

Jest w nim zatrudnionych 9 pracowników w pełnym wymiarze czasu pracy, 2 pracowników na 1/2 etatu oraz 1 pracownik na 3/4 etatu i 7 osób średniego personelu medycznego w tym 6 pielęgniarek i 1 położna. W budynku SPZPOZ znajduje się prywatna apteka. Wobec braku w gminie poradni specjalistycznych i laboratorium analiz lekarskich, z tego rodzaju usług służby zdrowia mieszkańcy korzystają w placówkach w Wieluniu, Pajęcznie, Działoszynie i w Bełchatowie.

Bołączką prawie każdej polskiej gminy jest brak środków na profilaktykę zdrowotną, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży i gmina Kielczygłów nie jest w tym przypadku wyjątkiem.

Zaangażowanie władz lokalnych, organizacji pozarządowych, służb medycznych, instytucji oświatowych, środków masowego przekazu, a przede wszystkim współdziałanie i współuczestnictwo społeczności lokalnej w to przedsięwzięcie powinno wydatnie przyczynić się do poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy.

W roku 2020, w dobie panującej na całym świecie pandemii COVID-19 Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kielczygłowie dostęp do usług dla pacjentów był ograniczony. Realizowano jedynie teleporady z pacjentami, jedynie w sytuacjach wyjątkowych przyjmowani byli pacjenci do gabinetu lekarzy.

10. OŚWIATA, KULTURA I SPORT

10.1. Baza oświatowa

W gminie Kielczygłów działają **2 szkoły podstawowe** oraz **1 przedszkole**. Ogółem do szkół podstawowych uczęszcza **287 uczniów**, w tym **154 chłopców** i **133 dziewczynek**, a do **przedszkola chodzi 109 dzieci (stan na dzień 01 września 2020r.)**. Od kilku lat liczba uczniów zmniejsza się. Na terenie gminy nie występują szkoły ponadpodstawowe, a do tego typu szkół młodzież uczęszcza w najbliższych ośrodkach powiatowych, jak: Pajęczno, Wieluń, Bełchatów. Szkoła Podstawowa w Kielczygłowie obsługuje następujące sołectwa: Brutus, Dąbrowa, Dryganek, Glina, Gumnisko, Huta, Kielczygłów, Kielczygłówek, Obrów, Osina, Skoczylasy, Studzienica. Szkoła Podstawowa w Chorzewie obsługuje sołectwa: Chorzew, Kolonia Chorzew, Ławiana i wieś Tuchań. Szkoła Podstawowa w Kielczygłowie jest największą i najlepiej wyposażoną placówką oświatową w gminie. Dysponuje dużą i przestronną halą sportową, 19 salami lekcyjnymi. Szkoła zatrudnia 31 nauczycieli, wszyscy z wykształceniem wyższym oraz 11 osób personelu administracyjnego i obsługi. Obecna obsada kadrowa jest odpowiednia pod względem merytorycznym i ilościowym. Szkoła posiada urządzone 19 pracowni: historyczna 2 pracownie, plastyczna, matematyczna 2 pracownie, przyrodnicza, języka polskiego 2 pracownie, muzyczna, matematyczno-fizyczna, nauczania początkowego 5 pracownie, języka angielskiego, biologiczno-chemiczna, językowa, informatyczna. Budynek Szkoły Podstawowej wymaga przeprowadzenia remontu kapitalnego. Z istotnych braków i potrzeb wymienić należy między innymi: - brak pomocy szkolnych do pracowni, - brak sprzętu sportowego.

Szkoła Podstawowa w Chorzewie jest placówką ośmioklasową, dysponującą 8 salami lekcyjnymi. Zatrudnia 21 nauczycieli, w tym 21 z wyższym wykształceniem oraz 3 osoby

personelu pomocniczego. Obsada kadrowa jest odpowiednia pod względem merytorycznym i ilościowym. Szkoła posiada urządzone 2 pracownie: komputerową i przyrodniczą. Szkoła posiada salę gimnastyczną i boisko wielofunkcyjne z bieżnią i skocznią oraz plac zabaw. Z istotnych braków i potrzeb wymienić należy: - brak pomocy szkolnych, - brak sprzętu sportowego.

W roku 2020 zajęcia z uczniami w szkołach podstawowych w Kielczygłowie i w Chorzewie w przeważającej liczbie odbywały się zdalnie, co spowodowane było pandemią COVID-19. Zakupiono przez Urząd Gminy w Kielczygłowie 66 laptopów w ramach projektu „Zdalna Szkoła” i „Zdalna Szkoła+”, które Szkoły wypożyczały uczniom do prowadzenia nauki zdalnej.

Publiczne Przedszkole w Kielczygłowie mieści się w rozbudowanym i zmodernizowanym w 2012 roku budynku przedszkola. Przedszkole jest bardzo starannie utrzymane na zewnątrz i wewnątrz. Korytarze i sale zabaw są w jasnych, pastelowych barwach.

Placówka jest dobrze wyposażona w środki dydaktyczne, pomoce i zabawki, które zachęcają dzieci nie tylko do zabawy, ale również do nauki i nabywania różnorodnych umiejętności. Czas pracy przedszkola dostosowany jest do potrzeb rodziców - czynne jest w godzinach 7.00-16.00 w Kielczygłowie i w godzinach 7.30-15.30 w filii przedszkola w Chorzewie.

W przedszkolu organizowane są różnorodne uroczystości i imprezy z udziałem rodziców, a także władz samorządowych, m.in.: Chojnka, Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Pożegnanie 6 - latków, itp.

Kadra pedagogiczna liczy 11 nauczycieli posiadającą wykształcenie wyższe i posiadającą odpowiednie przygotowanie do pracy w przedszkolu, systematycznie się doskonalą na studiach podyplomowych, kursach, warsztatach w ramach Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Zawodowego. Natomiast kadra niepedagogiczna liczy 9 pracowników.

W roku 2012 został utworzony Klub Dziecięcy, który znajduje się w budynku Publicznego Przedszkola w Kielczygłowie. Jest to jeden z nielicznych takich placówek dla dzieci w powiecie. Uruchomienie klubu dziecięcego stało się możliwe dzięki rozbudowie budynku przedszkola. Gmina pozyskała na ten cel ponad 120 tys. zł dotacji z programu "Maluch". Co roku Gmina Kielczygłów otrzymuje, po wcześniejszym złożeniu wniosku, dotację na działalność Klubu Dziecięcego w kwocie 36 tys. zł. Doskonałe warunki do zabawy i nauki mają też przedszkolaki. Wcześniej dzieci musiały przebywać w salach, które nie spełniały wymogów stawianych przez nadzór budowlany i sanepid. Klub czynny jest od poniedziałku do piątku od godz. 7.00 do 15.00 i na dzień 31 grudnia 2020 r. przebywa w nim 20 dzieci w wieku do 3 lat.

Związek Harcerstwa Polskiego w Chorzewie

Działalność harcerska prowadzona jest w Szkole Podstawowej w Chorzewie o nazwie „Podniebni”. W programie harcerstwa zawarta jest problematyka wychowania oraz problematyka zagrożenia społecznego, jakim jest alkoholizm, a także profilaktyka w tym zakresie. Dotychczasowe kontakty z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pomagają w realizacji tego programu.

10.2. Biblioteki

Na terenie Gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna w Kielczygłowie oraz filia GBP w Chorzewie.

Biblioteka w Kielczygłowie

W skład bazy lokalowej wchodzi czytelnia, wypożyczalnia, pomieszczenie administracyjne, magazynek oraz łazienka. Stan księgozbioru na 31 grudnia 2020 r. wynosi około 12.257 woluminów. W bibliotece zarejestrowanych jest 450 czytelników, a rocznie notuje się 7102 wypożyczeń. Zatrudnienie wynosi 2 osoby.

Pandemia COVID-19 wpłynęła negatywnie na czytelnictwo w Naszej Gminie poprzez zmniejszoną liczbę wypożyczanych książek a co za tym idzie zmniejszoną liczbę czytelników.

Głównym zadaniem biblioteki jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów w środowisku. Działalność kulturalno-oświatowa biblioteki polega na popularyzacji czytelnictwa poprzez małe formy ogładowe i formy żywego słowa.

Ze względów bezpieczeństwa związanych z pandemią COVID-19 w Gminnej Bibliotece Publicznej w Kielczygłowie nie odbyły się imprezy, które organizowane było corocznie, związane z książką, rocznicami literackimi, obchodami państwowymi, lekcje biblioteczne, konkursy, itp.

Biblioteka w Chorzewie

W roku 2020 została zawieszona działalność filii bibliotecznej w Chorzewie.

10.3. Pozostała działalność kulturalna

Działalność kulturalna na terenie Gminy skupia się przede wszystkim w Gminnym Ośrodku Kultury w Kielczygłowie. Do tej działalności aktywnie włączają się również szkoły, przedszkole, samorządy wiejskie, organizacje społeczne.

W 2020 roku w GOK zatrudnione były 2 osoby na pełnych etatach, 1 osoba na pół etatu. Gminny Ośrodek Kultury w Kielczygłowie stawia przede wszystkim na ruch amatorski. Ze względu na pandemię w 2020 roku Gminny Ośrodek Kultury nie realizował w pełni swoich zamierzonych zadań kulturalnych. Pracownicy pracowali w pełnym reżimie sanitarnym i z ograniczeniami. Wiele zajęć zostało odwołane lub zawieszone, i tak:

- wokalnemu muzyczne:
 - Zajęcia taneczne dla dzieci (taniec nowoczesny) – **zajęcia zawieszone**
- inne:
 - Zajęcia gitarowe - **zajęcia zawieszone**
 - Zajęcia gry na instrumentach dętych - **zajęcia zawieszone**
 - Zajęcia techniczno – plastyczne dla dzieci i młodzieży – **zajęcia ograniczone**

Corocznie organizowanych i współorganizowanych jest wiele imprez kulturalnych. Do imprez organizowanych w roku 2020 przez GOK zaliczyć należy między innymi:

- wakacje z GOKiem
- ferie z GOKiem
- 30.11. : Andrzejki

Pomieszczenia Gminnego Ośrodka Kultury w Kielczygłowie były przygotowywane i udostępnianie oczywiście z zachowaniem bezpieczeństwa i w pełnym reżimie sanitarnym na: spotkania grupy wsparcia, narady i zebrania, próby kapeli „Kielczygłowianie”, spotkania Agencji Rynku Rolnego.

Dzieci i młodzież korzystała z bilarda, stołu do ping-ponga, piłkarzyków, gry na Xbox-się oraz z kafejki internetowej.

10.4. Sport

W gminie działa klub sportowy w Kielczygłowie i Szkolne Kluby Sportowe. Wiodącą jest sekcja piłki nożnej w LZS w Kielczygłowie, który uczestniczy w rozgrywkach piłkarskich klasy A. Kluby otrzymują dotację z budżetu gminy, przy czym Szkolne Kluby Sportowe finansowane są w

całości poza budżetem szkolnym. LZS otrzymuje wsparcie z Urzędu Gminy i od sponsorów prywatnych. Klub sportowy LKS Kielczygłów ma swoje boisko wraz z zapleczem gospodarczym.

Uczniowie szkół z terenu Gminy mają możliwość uczestnictwa w sekcjach sportowych SKS w następujących dyscyplinach: piłka nożna, piłka koszykowa, piłka siatkowa, tenis stołowy. Odnoszą oni sukcesy na arenie ponadlokalnej. Nadrzędnym celem utrzymania drużyn piłkarskich, jaki przyświeca władzy samorządowej, jest zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży z terenu Gminy. Systematycznie, raz w roku w okresie letnim, na boisko w m. Kuszyna organizowane były turnieje o Puchar Wójta Gminy dla Drużyn Niezrzeszonych, cieszące się bardzo dużym zainteresowaniem, jednakże w roku 2020 z racji panującej pandemii COVID-19 wszelkie turnieje piłkarskie zostały odwołane.

11. TURYSTYKA I ZABYTKI

Gmina nie dysponuje bazą turystyczną. W programie rozwoju agroturystyki w byłym województwie sieradzkim zakładano m.in. zorganizowanie sieci kwater prywatnych o odpowiednim standardzie sanitarnym, utworzenie Ośrodka Sportu i Rekreacji, rozbudowę małej gastronomii, zorganizowanie pola namiotowego i wyznaczenie tras pieszych i rowerowych.

Funkcja turystyczna danego obszaru uzależniona jest od jego zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zabytków kultury materialnej. Brak znaczących akwenów wodnych sprawia, iż gmina Kielczygłów nie posiada wybitnych walorów turystyczno-rekreacyjnych. Obszar Gminy jest natomiast bogaty w zabytki, a sama miejscowość Kielczygłów posiada stary dwór z pocz. XIX wieku, który był w posiadaniu hr. Nesselrode ojca Marii Kalergis zwaną Białą Damą. Następnie był w posiadaniu Stanisława Romana Pestkowskiego, któremu 03.12.1882r. urodził się syn Stanisław Pestkowski, który poświęcił się działalności politycznej. Członek SDKP i L, uczestnik Rewolucji Październikowej itd. Obecnie w budynku tym mieści się Gminna Biblioteka Publiczna w Kielczygłowie.

Zdjęcie dworku w Kielczygłowie.

W odległości 2 km od Kielczygłowa w miejscowości Osina Mała znajduje się piękna zabytkowa kapliczka pochodząca z XVIII wieku, która dzięki dotacji z PROW Łódzkie została odrestaurowana i odnowiona.

W miejscowości Kuszyna Gmina Kielczygłów zachowały się z czasów II wojny światowej okopy, które ciągną się po lasach kuszynskich oraz zachował się grób nieznanego żołnierza. Okopy kopali ludzie - około 50, których przywieźli z Krotoszyna i Ostrowa. Byli to mężczyźni jak również kobiety. Gdy zaczął się front to wszyscy ludzie puciekali.

Zdjęcia okopów w miejscowości Kuszyna

